

บทที่ 3

วิธีการจัดการมูลฝอยชุมชนของเมืองพัทยา

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของเมืองพัทยา

3.1.1 สถานที่ตั้งและอาณาเขตของเมืองพัทยา

เมืองพัทยาเป็นพื้นที่หลักที่สำคัญส่วนหนึ่ง ที่จัดอยู่ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 เพื่อให้พัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติ โดยใช้ศักยภาพของชายฝั่งทะเลและหมู่เกาะที่มีความงดงามในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ¹ ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย ที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 150 กิโลเมตร มีอาณาเขตทิศเหนือเริ่มจากแนวคลองกระหิงลาย ทิศตะวันออกขนานไปกับถนนสุขุมวิท ทิศตะวันตกขนานกับแนวชายฝั่งทะเล และทิศใต้จรดพื้นที่ตำบลห้วยใหญ่ สามารถแบ่งแยกพื้นที่ตามขอบเขตการปกครองได้เป็น 4 ตำบล คือ²

1. ตำบลนาเกลือ หมู่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, และ 7 (เกาะล้าน)
2. ตำบลหนองปรือ หมู่ 5, 6, 9, 10, 11, 12, และ 13
3. ตำบลห้วยใหญ่ หมู่ 4
4. ตำบลหนองปลาไหล หมู่ 6, 7, และ 8

เมืองพัทยา มีชายหาดโดยรวมทั้งหมดยาวประมาณ 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 208.10 ตารางกิโลเมตร โดยสามารถจำแนกได้เป็น³

- พื้นดิน (รวมเกาะล้าน)	53.44	ตารางกิโลเมตร
- พื้นน้ำ	154.66	ตารางกิโลเมตร
- เกาะล้าน	4.07	ตารางกิโลเมตร

¹สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานฉบับสุดท้ายโครงการศึกษาวิจัยด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเมืองพัทยา, เสนอต่อเมืองพัทยา, 2548, น. 3-1.

²เพ็ญอ้าง, น. 2-1.

³เพ็ญอ้าง.

3.1.2 ข้อมูลประชากรของเมืองพัทยา

เมืองพัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยว มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีการอพยพของแรงงานจากถิ่นอื่นเข้ามา จึงมีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น และมีการเคลื่อนไหวของจำนวนประชากรตลอดเวลาก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ เช่น ระบบเศรษฐกิจ สังคม แรงงาน ระบบการให้บริการทางสังคม การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ⁴ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของประชากรของเมืองพัทยาส่งออกได้เป็น ประชากรที่ปรากฏข้อมูลในทะเบียนราษฎร, ประชากรแฝง และผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitors) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรที่ปรากฏข้อมูลในทะเบียนราษฎร

จำนวนประชากรของเมืองพัทยาที่ปรากฏข้อมูลในทะเบียนราษฎรนั้นมีจำนวนประชากรไม่หนาแน่น โดยในปีพ.ศ. 2537 มีจำนวนประชากรที่ปรากฏในทะเบียนราษฎร จำนวน 64,078 คน และในปีพ.ศ. 2548 มีจำนวนประชากรที่ปรากฏในทะเบียนราษฎรเพิ่มขึ้นเป็น 94,123 คน โดยเฉลี่ยแล้วมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.49 ต่อปี มีความหนาแน่นของประชากรตามข้อมูลทะเบียนราษฎรในปีพ.ศ.2548 ต่อพื้นที่เท่ากับ 1,636.64 คนต่อตารางกิโลเมตร⁵

2. ประชากรแฝง

เนื่องด้วยเมืองพัทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงมีการหลั่งไหลของประชากรแฝงเข้ามาพักอาศัยและประกอบอาชีพในเขตเมืองพัทยอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจ ผู้ใช้แรงงาน และผู้ประกอบการหลากหลายในด้านอื่น ๆ โดยมีการประมาณการว่าเมืองพัทยามีจำนวนประชากรแฝงมากกว่าจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรประมาณ 3 เท่า คิดเป็นจำนวนประมาณ 300,000 คน ซึ่งภาวะทางเศรษฐกิจของเมืองพัทยา และฤดูกาลท่องเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวนประชากรแฝง ในเขตเมืองพัทยา⁶

3. ผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitors)

เมืองพัทยามีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitors) ประมาณ 3-5 ล้านคนต่อปี โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักทัศนจร (Excursionists) และนักท่องเที่ยว (Tourists) ซึ่งเมืองพัทยามีจำนวนนักท่องเที่ยวเฉลี่ย 350,000 คนต่อเดือน (ม.ค.ปี พ.ศ.2547- มี.ค.2548) เป็นชาวต่างชาติร้อยละ 70 ซึ่งระยะเวลาเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวพำนักอยู่ในเขตเมืองพัทยาในปีพ.ศ.2547 คือ 2.91 วัน⁷

⁴เพ็งอ้าง, น. 3-1.

⁵งานทะเบียนราษฎรเมืองพัทยา ข้อมูลปี 2548, กรกฎาคม 2548.

⁶สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น. 3-3.

⁷เพ็งอ้าง, น. 3-4.

3.1.3 ข้อมูลสถานประกอบการ

เมืองพัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ กิจกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 87 ประกอบอาชีพด้านการค้าและบริการนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ สถานประกอบการในเขตเมืองพัทยา ปรากฏตามตารางจำนวนสถานประกอบการในเขตเมืองพัทยา ตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3.1

จำนวนสถานประกอบการในเขตเมืองพัทยา

ประเภทสถานประกอบการ	จำนวน
โรงแรมและที่พัก	303 แห่ง
ร้านอาหาร	251 แห่ง
ธนาคาร	35 แห่ง
สถานีบริการน้ำมัน	28 แห่ง
สถานธนาฑูบาล	1 แห่ง
ศูนย์การค้า	15 แห่ง
ตลาดสด	10 แห่ง
ท่าเทียบเรือ	3 แห่ง
การขนส่ง	5 แห่ง
โรงฆ่าสัตว์	1 แห่ง
โรงเรียน	26 แห่ง
สถานพยาบาล	110 แห่ง
สถานประกอบการอื่น ๆ	มากกว่า 850 แห่ง

ที่มา: 1. กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม เมืองพัทยา, สิงหาคม 2548.

2. กองช่างสุขาภิบาล, สิงหาคม 2548.

3. แผนพัฒนาเมืองพัทยา ปี พ.ศ. 2549-2551

3.2 แหล่งกำเนิดมลพิษของเมืองพัทยา⁸

เนื่องด้วยพัทยาคือเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และยังมีเทศกาลท่องเที่ยวที่สำคัญอีกมากมาย ทำให้เมืองพัทยามีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะธุรกิจด้านการให้บริการนักท่องเที่ยว และทำให้มีการหลั่งไหลของนักท่องเที่ยว เจ้าของสถานประกอบการ ลูกจ้าง และแรงงานเข้ามาในเขตเมืองพัทยามากมาย ซึ่งการที่มีนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยจำนวนมาก ย่อมทำให้เกิดผลกระทบด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องปริมาณและการจัดการขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยในเมืองพัทยาส่งส่วนมากเป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากชุมชนต่าง ๆ สถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และสถานประกอบการอื่น ๆ โดยสามารถจำแนกแหล่งกำเนิดมลพิษในเมืองพัทยาดังนี้

1. แหล่งกำเนิดจากชุมชนภายในเมืองพัทยา จำนวน 27 ชุมชน ได้แก่

- ชุมชนเกาะล้าน
- ชุมชนหนองใหญ่
- ชุมชนซอย 5 ถิ่นวา
- ชุมชนศาลเจ้าแม่ทับทิม
- ชุมชนสุเหร่าต้นกระบก
- ชุมชนซอยชุมสาย
- ชุมชนกระทิงลาย
- ชุมชนหนองพังแค
- ชุมชนซอยกอไผ่
- ชุมชนวัดชัยมงคล
- ชุมชนซอยไปรษณีย์
- ชุมชนวัดธรรมสามัคคี
- ชุมชนวัดช่องลม
- ชุมชนหนองเกตุ
- ชุมชนพัทยากลาง

⁸เพ็ญอ้าง, น. 3-6 ถึง 3-7.

ชุมชนเขาตาโล
 ชุมชน 100 หลัง
 ชุมชนหนองตะแบก
 ชุมชนโพธิ์สัมพันธ์
 ชุมชนทัพพระยา
 ชุมชนเทพประสิทธิ์
 ชุมชนชอย 6 ยศศักดิ์
 ชุมชนเขาน้อย
 ชุมชนรุ่งเรือง
 ชุมชนบ้านหัวทุ่ง
 ชุมชนวัดบุญกัญญ์จนาธรรม
 ชุมชนลายโพธิ์

ชุมชนทั้ง 27 ชุมชนนั้นนอกจากมีประชากรตามทะเบียนราษฎรอาศัยอยู่แล้ว ยังมีประชากรแฝงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และในบางชุมชนที่การคมนาคมไม่สะดวก อาจก่อให้เกิดปัญหาในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย เนื่องจากการบริการเก็บขนขยะมูลฝอยเข้าไปไม่ถึงภายในชุมชน ทำให้เกิดขยะมูลฝอยตกค้าง เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุขตามมา

2. สถานบริการธุรกิจโรงแรม ห้องพัก และบริการการท่องเที่ยว จำนวน 303 แห่ง กระจายตัวอยู่ทั่วทั้งเมืองพัทยา โดยจัดเป็นโรงแรมขนาดใหญ่ ประมาณ 53 แห่ง และขนาดอื่น ๆ มีจำนวนห้องพักรวมทั้งหมด ประมาณ 28,496 ห้อง

3. สถานศึกษา 26 แห่ง เป็นสถานศึกษาของรัฐบาล 10 แห่ง และของเอกชนอีก 16 แห่ง

4. สถานพยาบาล ทั้งหมด 110 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาล 4 แห่ง คลินิกและสถานพยาบาลอื่น ๆ 106 แห่ง

5. สถานประกอบการอื่น ๆ มากกว่า 850 แห่ง

3.3 ประเภทมูลฝอยของเมืองพัทยา

ตามข้อบัญญัติเมืองพัทยา เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ.2544 ขยะมูลฝอยของเมืองพัทยาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ⁹

⁹ข้อบัญญัติเมืองพัทยา เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2544 ข้อ 4.

1. มูลฝอยชุมชน หมายความว่า ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น บ้านพักอาศัย ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการ สถานบริการ ตลาดสด สถาบันต่าง ๆ รวมทั้งเศษวัสดุก่อสร้าง ทั้งนี้ไม่รวม ของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อ

2. มูลฝอยติดเชื้อ หมายความว่า มูลฝอยซึ่งมีส่วนประกอบหรือเจือปนด้วยสิ่งที่ทำให้เกิดโรคที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย และชีวิตมนุษย์ รวมทั้งของหรือเครื่องใช้ที่สัมผัสกับผู้ป่วยตลอดจนซากสัตว์หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง ซึ่งถูกทิ้งออกจากสถานพยาบาล สถานประกอบการ หรือสถานที่อื่น ๆ หรือสิ่งใดตามที่เมืองพัทยากำหนด

3. ของเสียอันตราย หมายความว่า ของเสียที่มีองค์ประกอบของวัตถุอันตราย ได้แก่ วัตถุระเบิดได้ วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ และวัตถุเปอร์ออกไซด์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุอันตรายอื่น ๆ วัตถุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุที่ทำให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม

จากการรวบรวมข้อมูลของสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าในมูลฝอยของเมืองพัทยานั้น มูลฝอยชุมชนมีจำนวนมากที่สุด¹⁰

3.4 ปริมาณมูลฝอยชุมชนของเมืองพัทยา

3.4.1 ปริมาณมูลฝอยชุมชนที่เก็บรวบรวมและนำไปกำจัด

ปัจจุบันเมืองพัทยา มีปริมาณมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณ 300 ตันต่อวัน¹¹ โดยในปีพ.ศ. 2546 มีปริมาณมูลฝอยชุมชนโดยเฉลี่ยประมาณ 200 ตันต่อวัน และเพิ่มขึ้นเป็น 310 ตันต่อวันในปีพ.ศ. 2550 คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นของมูลฝอยชุมชนร้อยละ 7.01 ต่อปี แบ่งประเภทมูลฝอยออกเป็นพลาสติกร้อยละ 40 ของปริมาณมูลฝอยทั้งหมด ,มูลฝอยย่อยสลายหรือมูลฝอยที่เป็นอินทรีย์สารร้อยละ 30 แก้วร้อยละ 25 และมูลฝอยประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 5 ดังปรากฏในตารางที่ 3.2 ตารางแสดงปริมาณมูลฝอยชุมชน และตารางที่ 3.3 ตารางแสดงสัดส่วนปริมาณมูลฝอยชุมชน ดังนี้

¹⁰ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้างแล้ว เซึ่งอรรถที่ 1*, น.3-7.

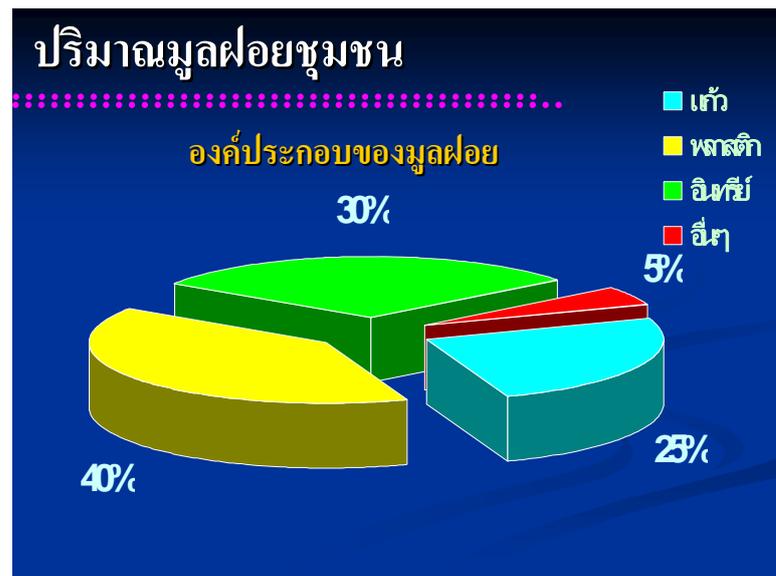
¹¹ เมืองพัทยา, “ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองพัทยา ,ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,” <<http://www.pattaya.go.th>>.

ตารางที่ 3.2
แสดงปริมาณมูลฝอยชุมชน

ที่มา: กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา

ตารางที่ 3.3
แสดงสัดส่วนปริมาณมูลฝอยชุมชน

ที่มา: กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา

3.4.2 ปริมาณมูลฝอยชุมชนที่มีการนำกลับมาใช้ใหม่

มูลฝอยชุมชนที่เก็บขนได้ในแต่ละวันจากเมืองพัทยา มีมูลฝอยประเภทที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้คิดเป็นร้อยละ 98.05 ของปริมาณมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น โดยแบ่งเป็นมูลฝอยประเภทย่อยสลายที่สามารถนำมาทำปุ๋ยได้ร้อยละ 69 และมูลฝอยทั่วไปที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ร้อยละ 29.05¹² แต่พบว่ามูลฝอยที่เก็บขนมาจากชุมชนได้มีการถูกคัดแยกโดยพนักงานประจำรถเก็บขน คัดน้ำหนักได้ประมาณวันละ 13 ตัน หรือ 4,745 ตันต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 5.07 ของปริมาณมูลฝอยชุมชนที่เก็บขนได้¹³ ซึ่งถือว่ามี การนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ในอัตราที่ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้

แต่อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่าในเขตเมืองพัทยามีร้านรับซื้อของเก่าอยู่ 23 ราย รับซื้อมูลฝอยที่มีการนำกลับมาใช้ใหม่ได้ประมาณ 80.77 ตันต่อวัน ดังตารางที่ 3-4 ตารางแสดงแหล่งและปริมาณการรับซื้อขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ใหม่ ในเขตเมืองพัทยา ซึ่งปริมาณการรับซื้อมูลฝอยของร้านรับซื้อของเก่านี้ มีทั้งมูลฝอยที่ถูกคัดแยกมาจากสถานที่จัดการมูลฝอย และมูลฝอยที่มีผู้คัดแยกนำมาขายเอง

¹² สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น. 3-17 ถึง 3-19.

¹³ ข้อมูลปีพ.ศ. 2547 จากกองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา.

ตารางที่ 3.4

แสดงแหล่งและปริมาณการรับซื้อขยะมูลฝอยที่นำกลับมาใช้ใหม่ ในเขตเมืองพัทยา

แหล่งรับซื้อ	ปริมาณการรับซื้อสินค้า (ตันต่อวัน)								ปริมาณรวม
	กระดาษ	พลาสติก	แก้ว	อลูมิเนียม	ทองแดง	ทองเหลือง	เหล็ก	อื่นๆ	
****	-	-	-	-	0.035	0.050	1.060	-	1.145
บจก.เกตุ	0.340	0.170	-	0.020	0.020	0.040	3.050	-	3.640
****	1.000	-	-	-	0.010	0.040	0.050	-	1.100
โป่งของเก่า	1.000	0.250	0.375	0.010	-	-	0.030	-	1.665
****	-	-	-	-	-	-	1.100	-	1.100
หจก.สมจิตร	0.050	0.020	1.010	0.020	0.005	0.005	1.025	-	2.135
****	0.100	0.200	0.700	0.020	0.028	-	-	-	1.048
****	0.050	0.020	0.500	0.010	0.200	0.200	1.010	-	1.990
จึงซุ่นฮะ	0.390	0.160	0.200	0.020	-	0.200	0.050	-	1.020
ธีระพันธ์	0.430	0.030	0.040	0.020	0.400	-	0.700	-	1.620
สนธยา	-	0.050	0.055	-	-	-	1.100	-	1.205
เอส.พี.ค้า	1.550	0.015	0.015	0.010	0.450	-	0.300	-	2.340
นิตาค้าของ	1.060	0.500	2.030	0.050	0.020	0.010	0.200	-	3.870
ช.ของเก่า	1.000	0.060	0.500	-	-	0.020	0.400	-	1.980
ไซเคิล นาย	0.150	0.030	-	0.100	0.100	-	2.100	-	2.480
บรรจงค้า	1.100	0.120	-	0.030	0.020	0.010	1.520	0.100	2.900
แหลมฉบัง	1.350	0.045	9.560	0.015	0.015	0.010	5.500	-	16.495
เขาไม้แก้วค้า	1.500	0.100	0.990	-	-	-	4.500	-	7.090
มันคงค้าของ	1.350	0.045	1.055	-	-	0.020	1.540	0.030	4.040
สำเนียงของ	2.000	-	1.250	0.050	0.050	-	2.050	-	5.400
แก้วบุญมา	1.115	0.045	1.030	0.015	-	-	1.050	-	3.255
สินประชาค้า	1.014	0.200	2.350	0.030	0.060	0.010	2.500	-	6.164
สหค้าของ	1.040	0.285	2.500	0.420	0.020	0.040	3.200	-	7.085
รวม	17.589	2.345	24.160	0.820	1.433	0.655	34.035	0.130	80.767

**** ไม่มีชื่อร้าน

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

3.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอยชุมชนของเมืองพัทยา

เมืองพัทยาถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจในการบริหารจัดการเมืองของตนเองได้ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามความในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 และมีอำนาจในการบริหารจัดการมูลฝอยเขตเมืองพัทยาด้วย¹⁴

ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้กำหนดให้เมืองพัทยาแบ่งส่วนราชการออกเป็นสำนักปลัดเมืองพัทยา และส่วนราชการอื่น ตามที่นายกเมืองพัทยาประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย¹⁵ ซึ่งปัจจุบันเมืองพัทยาแบ่งส่วนราชการเป็น 9 หน่วยงาน ได้แก่¹⁶ สำนักปลัดเมืองพัทยา กองวิชาการและแผนงาน สำนักงานคลัง สำนักงานช่าง สำนักงาน

¹⁴พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542, มาตรา 62

มาตรา 62 ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย เมืองพัทยามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการในเขตเมืองพัทยาในเรื่องดังต่อไปนี้

.....
(2) การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

.....
(7) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

(8) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการบำบัดน้ำเสีย

.....
(14) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นของเทศบาลหรือของเมืองพัทยา

¹⁵พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542, มาตรา 55

มาตรา 55 เมืองพัทยาแบ่งส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

(1) สำนักปลัดเมืองพัทยา

(2) ส่วนราชการอื่น ตามที่นายกเมืองพัทยาประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

การกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักปลัดเมืองพัทยา และส่วนราชการอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่นายกเมืองพัทยาประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย

¹⁶เมืองพัทยา, “ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองพัทยา, ด้านการเมือง-การบริหาร,” อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 11.

สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สำนักการศึกษา กองสวัสดิการสังคม กองช่างสุขาภิบาล และสำนักงานเมืองพัทยาสาขาเกาะล้าน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอยชุมชนของเมืองพัทยา ได้แก่

1. สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบงานเก็บรวบรวมและขนส่งมูลฝอยจากชุมชน และแหล่งกำเนิดมูลฝอยอื่น ๆ ไปยังสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย¹⁷
2. กองช่างสุขาภิบาล มีหน้าที่รับผิดชอบงานขนส่งขยะมูลฝอยจากสถานีขนถ่ายไปยังสถานที่กำจัดมูลฝอย และงานกำจัดขยะมูลฝอย ณ สถานที่กำจัดมูลฝอย¹⁸
3. สำนักงานเมืองพัทยาสาขาเกาะล้าน มีหน้าที่รับผิดชอบงานเก็บรวบรวมมูลฝอยและขนส่งมูลฝอยจากพื้นที่เกาะล้านมาที่เมืองพัทยา¹⁹
4. สำนักการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบงานจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการมูลฝอย²⁰ และอนุมัติงบประมาณในการจัดการมูลฝอยที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร้องขอ

นอกจากหน่วยงานของเมืองพัทยาดังกล่าวแล้วเมืองพัทยาได้ว่าจ้างบริษัทเอกชน คือ บริษัท กิจการร่วมค้า อีเอสเวสต์ แมนเนสเมนต์ จำกัด ดำเนินการจัดการมูลฝอยทุกชั้นตอน ตามสัญญาจ้างเลขที่ 105/2546 ลงวันที่ 10 เมษายน 2546 มีกำหนดระยะเวลา 7 ปี ตั้งแต่วันที่ 14 เมษายน 2546 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2553²¹ โดยให้หน่วยงานของเมืองพัทยาเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติตามสัญญา หากดำเนินงานไม่เรียบร้อยหรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาจะมีข้อตกลงเรื่องค่าปรับตามสัญญา²²

¹⁷สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ่างแล้ว เชียงรรถที่ 1*, น.3-5

¹⁸ *เพ็งอ่าง*.

¹⁹ เมืองพัทยา, "ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองพัทยา, ด้านการเมือง-การบริหาร," *อ่างแล้ว เชียงรรถที่ 11*,

²⁰ ฝ่ายจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, การจัดการขยะมูลฝอย, เอกสารเผยแพร่ไม่ปรากฏปีที่ตีพิมพ์, น. 4.

²¹ เมืองพัทยา, "ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองพัทยา, ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม," *อ่างแล้ว เชียงรรถที่ 11*.

²² เจษฎาพงษ์ ธนสมิทธิเวสณ์, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(ว), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, สัมภาษณ์, วันที่ 29 สิงหาคม 2551.

3.6 การจัดการมูลฝอยชุมชนของเมืองพัทยา

การจัดการมูลฝอยชุมชนของเมืองพัทยา แบ่งออกได้เป็นการคัดแยกมูลฝอย การกักเก็บหรือรองรับมูลฝอย การเก็บขนมูลฝอย การขนส่งมูลฝอย การกำจัดมูลฝอย การนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่และการฟื้นฟูประโยชน์จากมูลฝอย และการลงทุนและบริหารจัดการระบบจัดการมูลฝอย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.6.1 การคัดแยกมูลฝอย

การคัดแยกมูลฝอยในเขตเมืองพัทยา สามารถแบ่งบริเวณพื้นที่ที่ทำการคัดแยกมูลฝอยออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ การคัดแยกมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดมูลฝอย และการคัดแยกมูลฝอยที่สถานที่จัดการมูลฝอย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.6.1.1 การคัดแยกมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดมูลฝอย

การคัดแยกมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดมูลฝอย เพื่อลดปริมาณมูลฝอยที่จะนำไปกำจัดทิ้งนั้น เมืองพัทยาได้นำโครงการธนาคารขยะมูลฝอยรีไซเคิล ซึ่งเป็นโครงการของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาเผยแพร่ให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ในเขตเมืองพัทยา และได้ให้การสนับสนุนวัสดุก่อสร้างอาคารธนาคารขยะรีไซเคิล และจัดทำสมุดบัญชีคู่มือธนาคารขยะรีไซเคิลให้แก่ โรงเรียนต่าง ๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเมืองพัทยาอีกด้วย²³

โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือ จิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดกิจกรรมการลดขยะ คัดแยกขยะ และการนำขยะไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง ถือเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ซึ่งรูปแบบการดำเนินโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล คล้ายธนาคารพาณิชย์ทั่วไป เพียงแต่นำมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) มาฝากแทนเงินเท่านั้น โดยประโยชน์ของโครงการนอกจากจะช่วยลดปริมาณมูลฝอยที่จะนำไปกำจัดลงได้แล้ว ยังส่งเสริมการออมของเยาวชน และทำให้เยาวชนได้เรียนรู้การนำมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า²⁴

²³ อำนวย ชอบธรรม ,หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เมืองพัทยา, สัมภาษณ์, วันที่ 17 กันยายน 2551.

²⁴ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, VCD เรื่อง ธนาคารขยะรีไซเคิล.

นอกจากนี้ จากการลงสำรวจพื้นที่ศึกษาของผู้เขียนพบว่า ในเขตเมืองพัทยา ได้มีการคัดแยกมูลฝอยที่ภาชนะรองรับมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดมูลฝอยโดยผู้ประกอบอาชีพเก็บของเก่าขาย(ซาเล้ง)ด้วย ซึ่งเป็นการคัดแยกเพื่อนำมูลฝอยที่ยังใช้ได้(รีไซเคิล) ไปขายให้แก่ร้านรับซื้อของเก่า

3.6.1.2 การคัดแยกในสถานที่จัดการมูลฝอย

การคัดแยกในสถานที่จัดการมูลฝอยที่พบในเมืองพัทยา ได้แก่ การคัดแยกที่รถเก็บขนมูลฝอย การคัดแยกที่สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย และการคัดแยกที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย โดยคัดแยกมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ออกจากมูลฝอยประเภทอื่น แต่การคัดแยกมูลฝอยดังกล่าว นั้น ไม่มีหน่วยงานของเมืองพัทยารับผิดชอบในการดำเนินการ และไม่ได้มีข้อกำหนดในสัญญาว่าจ้างเอกชนให้ดำเนินการจัดการคัดแยกมูลฝอยก่อนนำไปกำจัด ดังนั้น การคัดแยกมูลฝอยในสถานที่จัดการมูลฝอยที่ปฏิบัติกันอยู่จึงเป็นการคัดแยกเพื่อนำไปขายให้แก่ร้านรับซื้อของเก่า และโรงงานรีไซเคิล โดยพนักงานเก็บขนและชาวบ้าน ซึ่งอยู่ใกล้สถานที่จัดการมูลฝอย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้²⁵

1. การคัดแยกมูลฝอยที่รถเก็บขน เป็นการคัดแยกมูลฝอยโดยพนักงานเก็บขนในระหว่างที่ทำการเก็บมูลฝอยจากชุมชน ซึ่งพนักงานเก็บขนจะทำการคัดแยกมูลฝอยเบื้องต้นในระหว่างที่รถขับเคลื่อน ด้วยการนำมูลฝอยที่คัดแยกมาเก็บไว้ในถุงที่ผูกแขวนไว้ข้างรถ

2. การคัดแยกมูลฝอยที่สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย เป็นการคัดแยกโดยพนักงานเก็บขน

3. การคัดแยกมูลฝอยที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย เป็นการคัดแยกมูลฝอยที่บริเวณบ่อฝังกลบ โดยชาวบ้านที่อาศัยบริเวณใกล้เคียง

ส่วนการคัดแยกมูลฝอยในที่รวมมูลฝอยชุมชนโดยการจัดวางภาชนะรองรับมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ตามจุดต่าง ๆ ของเมืองนั้น เมืองพัทยาเคยมีการจัดแยกภาชนะรองรับมูลฝอยประเภทต่าง ๆ แล้ว แต่รถเก็บขนกลับเทมูลฝอยที่คัดแยกตามภาชนะรวมกันอีก ดังนั้นในปัจจุบันจึงไม่มีการแบ่งแยกภาชนะรองรับมูลฝอยตามประเภทมูลฝอยที่ชัดเจน²⁶ ทำให้มูลฝอยหลายประเภทถูกปะปนอยู่ในถังเดียวกัน

²⁵ เจษฎาพงษ์ ธนสมิทธิเวสสัน, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(ว), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, สัมภาษณ์, วันที่ 29 สิงหาคม 2551.

²⁶ อำนวย ชอภธรรม, หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สำนักงานการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เมืองพัทยา, อ้างแล้ว เที่ยงธรรมที่ 23.

3.6.2 การกักเก็บหรือรองรับมูลฝอย

ระบบการกักเก็บหรือรองรับมูลฝอยชุมชน เมืองพัทยาได้จัดวางภาชนะรองรับมูลฝอยไว้ตามจุดต่าง ๆ ของเมือง โดยในบริเวณชายหาดพัทยาและชายหาดจอมเทียนส่วนใหญ่จะเป็นถังสีเขียวขนาด 560 ลิตร ในบริเวณจุดต่าง ๆ ของเมืองจะเป็นถังสีน้ำเงินขนาด 200 ลิตร และในบริเวณตลาดนาเกลือจะเป็นภาชนะรองรับมูลฝอยขนาดใหญ่ ความจุประมาณ 4,000 ลิตร ซึ่งภาชนะรองรับประเภทนี้ใช้รวบรวมมูลฝอยมาจากเกาะล้าน และโรงแรมและคอนโดมิเนียมต่าง ๆ ด้วย²⁷ นอกจากนี้ ยังมีภาชนะรองรับมูลฝอยของบริษัทเอกชน และภาชนะรองรับมูลฝอยประเภทอื่นของประชาชนอีก เช่น ถังขนาด 200 ลิตร ถังพลาสติก ถังดำ ทรายดำ ทรายดำ ถัง ก่อ และถัง เป็นต้น²⁸

แต่อย่างไรก็ตามภาชนะรองรับมูลฝอยของเมืองพัทยาและของบริษัทเอกชนนั้นก็ไม่ได้มีการแบ่งเป็นประเภทสำหรับรองรับมูลฝอยประเภทต่าง ๆ อย่างชัดเจน โดยมักจะใช้ภาชนะรองรับที่เป็นถังรวมสำหรับรองรับมูลฝอยทุกประเภท เว้นแต่กรณีมูลฝอยติดเชื้อ ซึ่งมีกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545 และข้อบัญญัติเมืองพัทยา เรื่อง การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2547 กำหนดให้มีการแยกมูลฝอยติดเชื้อออกจากมูลฝอยชนิดอื่นโดยใช้ภาชนะรองรับมูลฝอยสีแดง²⁹ และขยะอันตราย ซึ่งกองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา กำลังจัดเตรียมภาชนะรองรับมูลฝอยสีแดงสำหรับใส่ขยะอันตรายซึ่งยังคงอยู่ในขั้นตอนการจัดวางไว้ตามจุดต่าง ๆ ของเมือง³⁰ ปราบปรามตามตารางที่ 3.5 การบริหารจัดการในการรวบรวมและเก็บขนมูลฝอย เมืองพัทยา ดังนี้

²⁷ สัญญา ทับทิมศรี, นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6(ว), สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เมืองพัทยา, สัมภาษณ์, วันที่ 29 สิงหาคม 2551.

²⁸ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น. 3-23.

²⁹ โปรดดู กฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545 ข้อ 13 และข้อบัญญัติเมืองพัทยา เรื่อง การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2547 ข้อ 14.

³⁰ เจษฎาพงษ์ ธนสมิทธิเวสสัน, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(ว), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 22.

ตารางที่ 3.5

การบริหารจัดการในการรวบรวมและเก็บขนมูลฝอย เมืองพัทยา

ชนิดของ ขยะมูลฝอย	ภาชนะรองรับ ขยะมูลฝอย	หน่วยงาน	ชนิดของรถเก็บขน	พื้นที่ตั้งถัง และเก็บขน
ขยะมูลฝอยชุมชน ที่จะนำไปฝังกลบ	ภาชนะขนาดใหญ่	กองอนามัยฯ เมืองพัทยา*	รถปิ๊กอัพ เครื่องยกขนาดใหญ่	ตลาดสด, สถานที่ท่องเที่ยว, โรงแรม, ศูนย์การค้า
	ถังรองรับของเมือง พัทยา	กองอนามัยฯ เมืองพัทยา	รถเก็บขนแบบอัดท้าย	จุดรวบรวมขยะ
	ถังรองรับกิจการร่วมค้าฯ	กิจการร่วมค้าฯ	รถเก็บขนแบบอัดท้าย	จุดรวบรวมขยะ
	ถังน้ำมัน, ถัง 200 ลิตร	ประชาชน	รถเก็บขนแบบอัดท้าย	จุดรวบรวมขยะ
	ถุงพลาสติก	ประชาชน	รถเก็บขนแบบอัดท้าย	บริเวณที่อยู่อาศัย ของประชาชน
	ถุงดำ	ประชาชน	รถเก็บขนแบบอัดท้าย	บริเวณที่อยู่อาศัย ของประชาชน
	ตะกร้า, ถัง, กลัง, ลัง	ประชาชน	รถเก็บขนแบบอัดท้าย	บริเวณที่อยู่อาศัย ของประชาชน
	ถังรองรับ, ถุงดำ	กองอนามัยฯ เมืองพัทยา	รถรณรงค์ (รถดัม)	บริเวณชายหาด และถนนต่าง ๆ
ขยะมูลฝอย ติดเชื้อ	ถังรองรับสีแดง	กองช่างฯ เมืองพัทยา	รถเก็บขนควบคุม อุณหภูมิ	สถานพยาบาล
	ถุงแดง	กองช่างฯ เมืองพัทยา	10 องศาเซลเซียส	

ที่มา: กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม เมืองพัทยา 2548, กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา 2548.

*กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันคือ สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

3.6.3 การเก็บขนมูลฝอย

ระบบการเก็บขนมูลฝอยของเมืองพัทยา ส่วนใหญ่เป็นระบบเก็บขนแบบถังคงที่ โดยให้รถเก็บขน เก็บขนมูลฝอยจากภาชนะรองรับมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ที่จัดวางไว้ในชุมชน และเก็บขนมูลฝอยที่บรรจุอยู่ในถังซึ่งวางอยู่ตามหน้าบ้านเรือน ให้รถเก็บขนชนิดอัดขยะ 6 ล้อ เป็นยานพาหนะในการเก็บขนมูลฝอยโดยรถจะมีระบบขนถ่ายขยะอัตโนมัติด้วย ซึ่งใช้ได้กับถังขยะบริเวณชายหาดพัทยา และชายหาดจอมเทียน ส่วนบริเวณตลาดสด โรงแรม และศูนย์การค้า ซึ่งใช้ภาชนะรองรับมูลฝอยขนาดใหญ่ จะใช้ระบบเก็บขนแบบถังเคลื่อนที่ และใช้รถบรรทุกที่มีเครื่องยกขนาดใหญ่เป็นยานพาหนะในการเก็บขน

การจัดเก็บมูลฝอยจากชุมชนของเมืองพัทยา หน่วยงานของเมืองพัทยา คือ สำนักงานการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และสำนักงานเมืองพัทยาสาขาเกาะล้าน ได้ดำเนินการร่วมกับ บริษัท กิจการร่วมค้า อีสเวสต์ แมนเนสเมนต์ จำกัด โดยได้แบ่งพื้นที่ในการจัดเก็บมูลฝอย ดังนี้³¹

- พื้นที่ตำบลนาเกลือ หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5 และ 6 สำนักงานการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บมูลฝอย
- พื้นที่บริเวณเกาะล้าน ตำบลนาเกลือ หมู่ที่ 7 สำนักงานเมืองพัทยาสาขาเกาะล้าน เป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บมูลฝอย
- พื้นที่บริเวณชายหาดพัทยา ,ชายหาดจอมเทียน ,ตำบลหนองปรือ หมู่ 5 ,6 ,9 ,10 11 ,12 และ 13 , ตำบลห้วยใหญ่ หมู่ 4 และตำบลหนองปลาไหล หมู่ 6, 7 และ 8 หรือคิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 70 ของเมืองพัทยา บริษัท กิจการร่วมค้า อีสเวสต์ แมนเนสเมนต์ จำกัด เป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บมูลฝอย

สำหรับวิธีการจัดเก็บมูลฝอยจากชุมชนของเมืองพัทยา จะจัดเก็บด้วยพนักงานเก็บขนและรถเก็บขน โดยพนักงานเก็บขนจะเก็บขยะจากถังขยะที่ทางเมืองพัทยาจัดเตรียมไว้ ,ถังขยะส่วนบุคคลหน้าบ้านเรือน และถังขยะจากหน้าบ้านเรือนต่าง ๆ เข้าสู่รถเก็บขน³² ซึ่งมีช่วงเวลาการจัดเก็บขยะ มี 2 ช่วง คือ ช่วงเวลา 02.00-10.00 น.และเวลา 13.00-21.00 น.³³ และเมื่อรถขนขยะ

³¹ สัญญา ทับทิมศรี, นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6(ว), สำนักงานการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เมืองพัทยา, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 27.

³² เพิ่งอ้าง.

³³ เมืองพัทยา, “ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองพัทยา, ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,” อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 11.

ได้เก็บขนมูลฝอยจากชุมชนจนเต็มคันรถแล้ว รถเก็บขยะจะนำมูลฝอยไปยังสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย เมืองพัทยา แต่อย่างไรก็ตามระบบการเก็บขนมูลฝอยชุมชนของเมืองพัทยายังไม่มีอุปกรณ์สำหรับเก็บขนมูลฝอยโดยแยกประเภทมูลฝอย นอกจากการใช้วิธีผูกถุงแขวนไว้ข้างรถเก็บขน

3.6.4 การขนส่งมูลฝอย

รูปแบบการขนส่งมูลฝอยของเมืองพัทยา จะเป็นการขนส่งผ่านสถานีขนถ่ายมาก่อน แล้วจึงใช้รถบรรทุก 10 ล้อ บรรทุกมูลฝอยจากสถานีขนถ่ายไปยังสถานที่กำจัดมูลฝอย โดยระยะทางจากสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยถึงศูนย์กำจัดมูลฝอย มีระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร³⁴ สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย ตั้งอยู่ที่บริเวณ ซอยสุขุมวิท-พัทยา 3 ตำบลหนองปลาไหล อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ประมาณ 5 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่ ดังนี้³⁵

1. อาคารชั่งน้ำหนัก
2. อาคารขนถ่ายขยะมูลฝอย สร้างขึ้นเป็น 2 ชั้น
3. อาคารสำนักงาน
4. อาคารบ้านพักพนักงาน

สำหรับขั้นตอนการดำเนินงานที่สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยนั้น เมื่อรถเก็บขนได้นำมูลฝอยมาที่สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยแล้ว มีขั้นตอนการปฏิบัติ คือ³⁶

1. รถเก็บขนจะต้องนำมูลฝอยที่ขนมาทำการชั่งน้ำหนักที่อาคารชั่งน้ำหนัก โดยเป็นการชั่งน้ำหนักพร้อมรถเก็บขน เมื่อหักลบกับน้ำหนักรถเปล่าแล้วจะได้น้ำหนักมูลฝอยที่ขนมา
2. เมื่อชั่งน้ำหนักเสร็จแล้ว รถเก็บขนจะขับขึ้นไปชั้น 2 ของอาคารของสถานีขนถ่ายขยะ เพื่อเตรียมเทขยะจากรถเข้าสู่รถบรรทุก 10 ล้อซึ่งจอดอยู่ชั้นล่าง
3. เมื่อรถเก็บขนอยู่ที่ชั้น 2 ของอาคารดังกล่าวแล้ว รถเก็บขนจะเทมูลฝอยท้ายรถเข้าสู่รถบรรทุก 10 ล้อ ที่จอดอยู่ชั้นล่าง และในขั้นตอนนี้จะมีการแปรสภาพมูลฝอยด้วยการอัดกดมูลฝอยให้เป็นก้อนมากที่สุดที่บริเวณกระบะท้ายรถบรรทุกโดยใช้รถเจซีบี

³⁴สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ่างแล้ว เจริญรถที่ 1*, น. 3-27.

³⁵ฝ่ายจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, *อ่างแล้ว เจริญรถที่ 20*, น. 5.

³⁶เฉษฎาพวงษ์ ธนสมิทธิเวสณ์, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(ว), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, *อ่างแล้ว เจริญรถที่ 22*.

4. เมื่อมูลฝอยถูกอัดบดจนเต็มรถบรรทุกแล้ว จะดำเนินการปิดคลุมกระบะท้ายรถบรรทุกด้วยผ้าใบ เพื่อป้องกันลมพัดมูลฝอย และป้องกันกลิ่นที่อาจลอยไปตามลม

5. เมื่อใช้ผ้าใบปิดคลุมท้ายกระบะรถบรรทุกเรียบร้อยแล้ว รถบรรทุกจะนำมูลฝอยซึ่งน้ำหนักที่จุดชั่งน้ำหนักก่อน แล้วจึงนำไปกำจัดที่ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยเมืองพัทยา ที่บริเวณตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

3.6.5 การกำจัดมูลฝอย

การกำจัดมูลฝอยของเมืองพัทยา ได้ดำเนินการโดยบริษัทกิจการร่วมค้า อีสเวสต์แมนเนสเมนต์ จำกัด โดยกองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา จะทำหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติตามสัญญาในฐานะเป็นผู้ว่าจ้าง

ในอดีตเมืองพัทยาได้มีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีกองรวม(Open Dumped) ภายในพื้นที่บริเวณซอยชัยพฤกษ์ 1 ซึ่งปัจจุบันได้ปรับปรุงเป็นสวนสาธารณะแล้ว³⁷ โดยในปัจจุบันเมืองพัทยาได้นำระบบการกำจัดมูลฝอยด้วยวิธีการฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาล(Sanitary Landfill)ตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการที่ออกโดยราชการส่วนกลางมาปรับใช้ ภายในพื้นที่บริเวณศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย เมืองพัทยา ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เริ่มเปิดใช้เมื่อพฤศจิกายน พ.ศ.2544³⁸ มีประสิทธิภาพในการกำจัดมูลฝอยได้เฉลี่ย 231.61 ตันต่อวัน³⁹ มีพื้นที่ประมาณ 140 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้⁴⁰

1. อาคารชั่งน้ำหนัก
2. บ่อฝังกลบมูลฝอยระยะที่ 1 มีพื้นที่ประมาณ 33 ไร่
3. บ่อบำบัดน้ำเสียจากมูลฝอย 3 บ่อ มีพื้นที่รวมประมาณ 30 ไร่

³⁷ ฝ่ายจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, *อ้างแล้ว เซึ่งรรถที่ 20*, น. 9.

³⁸ เมืองพัทยา, “ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองพัทยา ,ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,” *อ้างแล้ว เซึ่งรรถที่ 11*.

³⁹ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ้างแล้ว เซึ่งรรถที่ 1*, น. 3-27.

⁴⁰ ฝ่ายจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, *อ้างแล้ว เซึ่งรรถที่ 20*, น. 7.

4. ระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยเตาเผา มีพื้นที่ประมาณ 10 ไร่⁴¹
5. อาคารสำนักงาน
6. หอประชุมและห้องน้ำ
7. พื้นที่ว่างเปล่า มีพื้นที่ประมาณ 60 ไร่

สำหรับขั้นตอนการดำเนินงานที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย เมืองพัทธานันท์ ได้นำหลักเกณฑ์ทางวิชาการในการฝังกลบมูลฝอยแบบถูกหลักสุขาภิบาลที่ออกโดยราชการส่วนกลางมาปรับใช้ ซึ่งมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้⁴²

1. เมื่อรถบรรทุก ได้นำมูลฝอยมาที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย เมืองพัทธยา จะต้องมาขังน้ำหนักที่อาคารขังน้ำหนัก โดยเป็นการการขังน้ำหนักพร้อมรถบรรทุก เมื่อหักลบกับน้ำหนักรถเปล่าแล้วจะได้น้ำหนักมูลฝอยที่ขนมา ซึ่งการขังน้ำหนักครั้งนี้เป็นการขังน้ำหนักเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของบริษัทเอกชนด้วยการเปรียบเทียบน้ำหนักมูลฝอยที่ขังก่อนออกมาจากสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย
2. เมื่อขังน้ำหนักเสร็จแล้ว รถบรรทุกจะนำมูลฝอยไปเททิ้งที่บ่อฝังกลบ ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วจะมีรถบรรทุกจากสถานีขนถ่ายขยะมายังศูนย์กำจัดมูลฝอย วันละประมาณ 22 เที่ยว
3. เมื่อได้มีการเททิ้งมูลฝอยที่บ่อฝังกลบรอบสุดท้ายของวันแล้ว จะทำการฝังกลบด้วยดินหนาประมาณ 20 เซนติเมตร โดยใช้ดินจากพื้นที่ว่างเปล่าในพื้นที่ของศูนย์กำจัดมูลฝอย เพื่อป้องกันกลิ่นเหม็นจากมูลฝอย ,ป้องกันลมพัดเศษมูลฝอย และเพื่อให้จุลินทรีย์ในดินช่วยย่อยสลายมูลฝอยที่เป็นอินทรีย์สาร

นอกจากนี้ เนื่องจากปัจจุบันมีปริมาณมูลฝอยชุมชนของเมืองพัทธยาที่จะนำมากำจัดทิ้งจำนวนมาก ถึงวันละประมาณ 300 ตัน ดังนั้น เมืองพัทธยาจึงได้เตรียมแผนการรองรับหากบ่อฝังกลบระยะที่ 1 เต็ม โดยมีนโยบายที่จะขุดบ่อฝังกลบระยะที่ 2 และจัดสร้างเตาเผามูลฝอยชุมชน⁴³

3.6.6 การเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอย

การเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอยชุมชนของเมืองพัทธยานันท์ เมืองพัทธยาได้เรียกเก็บเฉพาะค่าธรรมเนียมในการเก็บขนมูลฝอยเท่านั้น ซึ่งค่าธรรมเนียมดังกล่าวจะถูกเก็บเข้าสู่สำนักงานคลังทั้งหมด โดยที่สำนักงานคลังไม่ได้มีการกั้นเงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บได้มาใช้สำหรับ

⁴¹สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, *อ่างแล้ว เจริญรอดที่* 1, น. 3-27.

⁴²เฉษฎาพวงษ์ ธนสมิทธิเวสณ์, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(๑), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทธยา, *อ่างแล้ว เจริญรอดที่* 22.

⁴³เพ็งอ่าง, วันที่ 17 กันยายน 2551.

การจัดการมูลฝอยชุมชนโดยเฉพาะ เมื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะขอขบประมาณในการดำเนินการจัดการมูลฝอย ก็จะต้องขอเบิกจากสำนักการคลังอีกครั้งหนึ่ง โดยการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการเก็บขนมูลฝอย เมืองพัทยาได้ว่าจ้างให้ บริษัทกิจการร่วมค้า อีสเวสต์ แมนเนสเมนต์ จำกัด เป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากประชาชนทั้งหมด ซึ่งบริษัทจะต้องออกไปเสร็จของเมืองพัทยาให้แก่ประชาชนและนำสำเนาใบเสร็จพร้อมเงินค่าธรรมเนียมที่เก็บได้จากประชาชนทั้งหมด ส่งเข้าสำนักการคลัง เมืองพัทยา⁴⁴

สำหรับค่าธรรมเนียมในการเก็บขนมูลฝอยของเมืองพัทยา มีอัตราค่าธรรมเนียมกำหนดไว้ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมเก็บขนสิ่งปฏิกูลมูลฝอย พุทธศักราช 2544 แนบท้ายข้อบัญญัติเมืองพัทยา เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พุทธศักราช 2544 ดังนี้

- 1) ค่าเก็บและขนมูลฝอยประจำเดือน ที่มีปริมาณมูลฝอยวันหนึ่งไม่เกิน 500 ลิตร

วันหนึ่งไม่เกิน 20 ลิตร	เดือนละ	20 บาท
วันหนึ่งเกิน 20 ลิตร ค่าเก็บและขนทุก ๆ 20 ลิตร หรือเศษของแต่ละ 20 ลิตร		
- ส่วนที่เกิน 20 ลิตร แต่ไม่เกิน 40 ลิตร	เดือนละ	20 บาท
- ส่วนที่เกิน 40 ลิตร แต่ไม่เกิน 160 ลิตร	เดือนละ	30 บาท
- ส่วนที่เกิน 160 ลิตร แต่ไม่เกิน 260 ลิตร	เดือนละ	35 บาท
- ส่วนที่เกิน 260 ลิตร แต่ไม่เกิน 500 ลิตร	เดือนละ	40 บาท
- 2) ค่าเก็บและขนมูลฝอยประจำเดือน ที่มีปริมาณมูลฝอยวันหนึ่งเกิน 500 ลิตรขึ้นไป

วันหนึ่งไม่เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร	เดือนละ	1,500 บาท
วันหนึ่งเกิน 1 ลูกบาศก์เมตร ค่าเก็บและขนทุก ๆ 1 ลูกบาศก์เมตรหรือเศษของลูกบาศก์เมตร เดือนละ 1,500 บาท		
- 3) ค่าเก็บและขนมูลฝอยเป็นครั้งคราวครั้งหนึ่ง ๆ

ไม่เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร	ครั้งละ	150 บาท
เกิน 1 ลูกบาศก์เมตร ค่าเก็บและขนทุก ๆ ลูกบาศก์เมตรหรือเศษของลูกบาศก์เมตร ลูกบาศก์เมตรละ 150 บาท		

⁴⁴ สัญญา ทับทิมศรี, นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6(ว), สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เมืองพัทยา, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 27.

3.6.7 การนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่และการฟื้นฟูประโยชน์จากมูลฝอย

ในเขตเมืองพัทยาได้มีการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ในรูปแบบของการแปรรูปใช้ใหม่และการใช้ซ้ำ (Recycleling and Reuse) ส่วนการฟื้นฟูประโยชน์จากมูลฝอยนั้น มีการนำมาปรับปรุงพื้นที่ (Land reclamation) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.6.7.1 การแปรรูปใช้ใหม่และการใช้ซ้ำ (Recycleling and Reuse)

เมืองพัทยาได้จัดให้มีโครงการต่าง ๆ เพื่อให้มีการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่ ในรูปแบบของการแปรรูปใช้ใหม่และการใช้ซ้ำ (Recycleling and Reuse) อาทิเช่น

1. โครงการผ้าป่าขยะมีค่า

เมืองพัทยา โดยสำนักสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้ร่วมกับมูลนิธิสวนแก้ว วัดสวนแก้วได้จัด "โครงการทอดผ้าป่าขยะมีค่า" เพื่อรับบริจาคสิ่งของประเภทที่เป็นเหลือใช้ที่ยังมีประโยชน์ใช้งานได้ ให้แก่ มูลนิธิสวนแก้ว เพื่อประโยชน์ในการฝึกงานของลูกศิษย์วัดสวนแก้ว และเพื่อนำไปบริจาคแก่ผู้ที่ยากแค้นต่อไป โดยมีศูนย์รับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ ณ บริเวณศูนย์บริการสาธารณสุข เมืองพัทยา ถนนพญาสาย 3⁴⁵ ซึ่งในเบื้องต้นศูนย์รับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ กำหนดรับของเหลือใช้ 11 ประเภท คือ

- เครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น วิทยุ สเตอริโอ โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดีโอ ตู้เย็น เตารีด พัดลม ฯลฯ
- เครื่องจักรกล เครื่องทุ่นแรง เช่น เครื่องตัดหญ้า เครื่องปั้มน้ำ สว่านเจาะ ฯลฯ
- เฟอร์นิเจอร์ทุกประเภท
- ยานพาหนะทุกประเภท
- เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคิดเลข เครื่องคอมพิวเตอร์
- หนังสือทุกประเภท
- เสื้อผ้าที่มีสภาพนำกลับมาใช้ใหม่ได้
- เครื่องดนตรี ของเล่นต่าง ๆ
- เศษไม้ เศษอิฐ หิน ดิน ทราช และเศษอุปกรณ์ที่เป็นวัสดุก่อสร้างทุกชนิด
- สิ่งของใช้เก่า ๆ ภายในบ้านที่เจ้าของไม่ใช้ทำประโยชน์แล้ว เช่น หม้อ ไห ถ้วย ชาม เฟอร์นิเจอร์เก่า เสื้อผ้า รองเท้าเก่า

⁴⁵ ประกาศเมืองพัทยา เรื่อง ศูนย์รับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ เมื่อเดือนมีนาคม 2551

- บ้านเก่า และวงกบประตูหน้าต่าง โดยทางเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิสวนแก้ว
จะเป็น ผู้รื้อถอนให้ เพื่อสร้างที่พักให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ยากจน

2. โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล

โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล ซึ่งจัดทำโดยโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตเมือง
พัทยา นอกจากจะเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้มีการคัดแยกมูลฝอย และช่วยลดปริมาณมูลฝอยที่จะ
นำไปกำจัดแล้ว ยังเป็นโครงการที่ทำให้มีการนำขยะไปใช้ประโยชน์อีกด้วย โดยผู้แทนของธนาคาร
ขยะรีไซเคิล จะนำมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) จากธนาคารขยะรีไซเคิล ไปขายให้กับร้านรับซื้อของ
เก่าของเอกชนต่าง ๆ ⁴⁶ เพื่อให้หน่วยงานเอกชนเหล่านี้นำมูลฝอยรีไซเคิล ไปขายต่อให้แก่โรงงานที่
รับซื้อนำไปใช้ซ้ำ หรือนำไปแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่อไป

นอกจากโครงการต่าง ๆ ของเมืองพัทยาแล้ว หน่วยงานของเอกชน เช่น ร้าน
รับซื้อของเก่า และโรงงานรีไซเคิล ก็มีสวนช่วยให้มีการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่ในรูปแบบ
ของการแปรรูปใช้ใหม่และการใช้ซ้ำ โดยหน่วยงานของเอกชนเหล่านี้จะนำมูลฝอยรีไซเคิลที่ตนรับ
ซื้อมาคัดแยกประเภทและขายให้แก่โรงงานต่าง ๆ เช่น โรงงานบรรจุเครื่องดื่มชนิดต่าง ๆ ซึ่งรับซื้อ
ขวดแก้วสภาพสมบูรณ์มาใช้ซ้ำ , โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งรับซื้อเศษซากวัสดุรีไซเคิลมา
แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชิ้นใหม่ เป็นต้น

3.6.7.2 การนำมาปรับปรุงพื้นที่ (Land reclamation)

เมืองพัทยาได้มีการนำมูลฝอยมาปรับปรุงพื้นที่ โดยการปรับปรุงพื้นที่กำจัด
มูลฝอยเดิม ซึ่งเป็นบ่อฝังกลบ บริเวณ ซอยชัยพฤกษ์ 1 มาปรับปรุงเป็นสวนสาธารณะเมืองพัทยา ⁴⁷

3.6.8 การลงทุนและบริหารจัดการระบบจัดการมูลฝอย

การลงทุนและบริหารจัดการระบบจัดการมูลฝอย ตามแนวทางการจัดการมูลฝอย
ชุมชน แบ่งออกเป็นการบริหารจัดการสถานที่จัดการมูลฝอย และการบริหารจัดการระบบเก็บขน
และขนส่งมูลฝอย ซึ่งการบริหารจัดการสถานที่จัดการมูลฝอยของเมืองพัทยา เมืองพัทยาเป็นผู้
ลงทุนเองทั้งหมดโดยการสร้างสถานีขนถ่ายมูลฝอยและศูนย์การกำจัดมูลฝอยของเมืองพัทยา

⁴⁶ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,
อ้างแล้ว เซึ่งอรรรถที่ 24.

⁴⁷ ฝ่ายจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, อ้างแล้ว เซึ่งอรรรถ
ที่ 20, น. 9.

ส่วนการบริหารจัดการระบบเก็บขนและขนส่งมูลฝอย ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนดำเนินการ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การเก็บขนและขนส่งมูลฝอยจากชุมชน

การเก็บขนและขนส่งมูลฝอยจากชุมชนของเมืองพัทยา จนถึงสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยเมืองพัทยา หน่วยงานของเมืองพัทยาคงดำเนินการร่วมกับบริษัทกิจการร่วมค้า อีสเวสต์แมนเนสเมนต์ จำกัด ในการเก็บขนมูลฝอยจากแหล่งต่าง ๆ ในชุมชน คิดเป็นสัดส่วน 30 : 70 ของพื้นที่เขตเมืองพัทยาทั้งหมด สำหรับการจัดเก็บมูลฝอยของบริษัทเอกชนดังกล่าว สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เมืองพัทยาคงทำหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติงานตามสัญญาในฐานะเป็นผู้ว่าจ้าง

2. การขนส่งมูลฝอย

การดำเนินงานขนส่งมูลฝอยของเมืองพัทยา ตั้งแต่การขนส่งจากสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย เมืองพัทยา จนถึงศูนย์การกำจัดมูลฝอย เมืองพัทยา บริษัทกิจการร่วมค้า อีสเวสต์แมนเนสเมนต์ จำกัด จะเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมด โดยกองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา จะทำหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติตามสัญญาในฐานะผู้ว่าจ้าง

3.7 ปัญหาในการจัดการมูลฝอยของเมืองพัทยา

3.7.1 การลดปริมาณมูลฝอย

การลดปริมาณมูลฝอยชุมชนตามแนวทางการจัดการมูลฝอยชุมชนนั้น ไม่ว่าจะเป็นเป็นการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ที่จะสร้างปัญหามูลฝอย (Refuse) การเลือกซื้อสินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์ผู้ผลิตได้ (Return) และการใช้ผลิตภัณฑ์ซ้ำ (Reuse) ส่วนใหญ่แล้วเป็นเรื่องของความร่วมมือของประชาชนซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดมูลฝอย แต่เมืองพัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีผู้มาเยี่ยมเยือนถึงปีละประมาณ 3-5 ล้านคน⁴⁸ ดังนั้น การที่จะลดปริมาณมูลฝอยโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้มาเยี่ยมเยือนจึงเป็นเรื่องยาก เพราะผู้มาเยี่ยมเยือนเพียงแวะมาเที่ยวแล้วก็จากไป และมักซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดบรรจุเล็ก เช่น สบู่ แชมพู ยาสีฟัน ผงซักฟอก และขวดน้ำพลาสติกเพื่อความสะดวกในการพกพา⁴⁹

⁴⁸โปรดดูหัวข้อ 3.1.2

⁴⁹เจษฎาพงษ์ ธนสมิทธิเวสสัน, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(ว), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, สัมภาษณ์, วันที่ 17 กันยายน 2551.

3.7.2 การคัดแยกมูลฝอย

1. การคัดแยกมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดมูลฝอย ที่ผ่านมายังไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดการมูลฝอยเป็นเรื่องของหน่วยงานราชการ เมื่อตนได้ทิ้งขยะลงถังและมีผู้เก็บไปทิ้งแล้ว ปัญหาการจัดการมูลฝอยต่อไปก็ไม่ใช่ว่าเรื่องของตนอีกต่อไป⁵⁰

2. ภาชนะรองรับมูลฝอยชุมชนที่วางไว้ตามจุดต่าง ๆ ของเมืองพัทยามีลักษณะเป็นถังรวมไม่แบ่งแยกประเภทมูลฝอย ทำให้ไม่มีการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนชุมชน⁵¹

3. การคัดแยกมูลฝอยโดยผู้ประกอบอาชีพเก็บของเก่าขาย (ซาเล้ง) นั้น ในบางครั้งมีการดำเนินงานในลักษณะที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดความสกปรกเลอะเทอะและเกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

4. การคัดแยกมูลฝอยในสถานที่จัดการมูลฝอยนั้น ไม่มีข้อบังคับหรือระเบียบการปฏิบัติงานของเมืองพัทยาในการคัดแยกมูลฝอย และไม่ได้มีข้อกำหนดในสัญญาว่าจ้างเอกชนให้ดำเนินการอย่างไร⁵² ทำให้การคัดแยกมูลฝอยทำโดยไม่มีระบบระเบียบและไม่ถูกสุขลักษณะ

5. การคัดแยกมูลฝอยที่รถเก็บขนมูลฝอยโดยพนักงานเก็บขนในระหว่างทำการเก็บมูลฝอยจากชุมชนด้วยการนำมูลฝอยที่คัดแยกมาเก็บไว้ในถุงที่ผูกแขวนไว้ข้างรถนั้น ทำให้บางครั้งมีปัญหาที่มีน้ำขยะซึมออกมาตามท้องถนนส่งกลิ่นเหม็น หรือหากถุงดังกล่าวบรรจุมูลฝอยมากเกินไปก็อาจจะฉีกขาดได้ทำให้มูลฝอยตกหล่นตามท้องถนน⁵³

5. การคัดแยกมูลฝอยที่สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย เมืองพัทยานั้น ทำให้เกิดความล่าช้าในขั้นตอนการดำเนินงานขนถ่ายมูลฝอยก่อนที่จะขนส่งนำมูลฝอยไปที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย ส่งผลให้มีมูลฝอยตกค้างอยู่ที่สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยส่งกลิ่นเหม็นรบกวนผู้อาศัยบริเวณข้างเคียง⁵⁴

⁵⁰ เพ็งอ้อ, วันที่ 29 สิงหาคม 2551.

⁵¹ โปรดดูหัวข้อ 3.6.1.

⁵² สัญญา ทับทิมศรี, นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6(ว), สำนักการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เมืองพัทยา, สัมภาษณ์, วันที่ 25 กันยายน 2551.

⁵³ โปรดดูหัวข้อ 3.6.1.2.

⁵⁴ เจษฎาพงษ์ ธนสมิทธิเวสณ์, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(ว), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, อ่างแล้ว เจริญอรุณที่ 22.

6. การคัดแยกมูลฝอยที่บ่อฝังกลบในศูนย์กำจัดมูลฝอย เมืองพัทยา โดยชาวบ้านที่อาศัยบริเวณใกล้เคียงเพื่อนำมูลฝอยที่ยังใช้ได้ (รีไซเคิล) ออกไปขายให้แก่ร้านรับซื้อของเก่า นั้น มีการคุ้ยเขี่ยมูลฝอยที่ฝังกลบไปแล้วทำให้เกิดการพัดปลิวของมูลฝอยและการแพร่กระจายของเชื้อโรค⁵⁵

3.7.3 การกักเก็บหรือรองรับมูลฝอย

1. ภาชนะรองรับมูลฝอยของเมืองพัทยามีจำนวนมากในบางพื้นที่โดยเฉพาะบริเวณชายหาดพัทยาและชายหาดจอมเทียน แต่พื้นที่ด้านในเมืองพัทยากลับมีถังรองรับมูลฝอยน้อย ไม่เพียงพอกับปริมาณมูลฝอยที่ประชาชนในชุมชนนำมาทิ้ง ทำให้เกิดปัญหามูลฝอยล้นถัง และบริเวณหน้าบ้านเรือนติดแถวส่วนใหญ่จะไม่มีถังรองรับมูลฝอยทั้งของทางเมืองพัทยา และถึงส่วนบุคคล ทำให้มีการวางทิ้งมูลฝอยนอกภาชนะรองรับเกิดความสกปรกและไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

2. ภาชนะรองรับมูลฝอยชุมชนที่วางไว้ตามจุดต่าง ๆ ของเมืองพัทยามีลักษณะเป็นถังรวมไม่แบ่งแยกประเภทมูลฝอย ทำให้เกิดความลำบากในการคัดแยกมูลฝอยประเภทที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใหม่ได้อีก กับประเภทที่ต้องกำจัดทิ้ง

3.7.4 การเก็บขนมูลฝอย

1. ปริมาณมูลฝอยในแต่ละวันของเมืองพัทยามีปริมาณเพิ่มขึ้นมาก จากเดิมสัญญาการว่าจ้างจัดเก็บและกำจัดมูลฝอยระหว่างเมืองพัทยากับบริษัทกิจการร่วมค้า อีเอสเอส แมนเนสเมนต์ จำกัด กำหนดอัตราการจัดเก็บขยะในปริมาณ 150-190 ตันต่อวัน แต่ปัจจุบันชุมชนเมืองขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นถึงประมาณวันละ 230-240 ตัน ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความลำบาก เนื่องจากมีผลไปถึงเรื่องของอัตรากำลังพนักงานเก็บขน อุปกรณ์ และยานพาหนะที่ใช้ในการขนถ่ายที่มีไม่เพียงพอต่อความต้องการจึงทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างในบางพื้นที่ ทางเมืองพัทยาจึงมีแนวความคิดที่จะสรรหาบริษัทเอกชนรับสัมปทานเก็บขยะเพิ่ม⁵⁶

⁵⁵ เฟิงอ้อาง.

⁵⁶ โพสต์ทูเดย์ 17 กุมภาพันธ์ 2550, <<http://www.citisservice.net/forum/index.php?topic=5385.0>>, หาเอกชนรับเก็บขยะเพิ่ม แก้ปัญหาล้นเมืองพัทยา.

2. การจัดเก็บมูลฝอยของบริษัทกิจการร่วมค้า อีสเวสต์ แมนเนสเมนต์ จำกัด ดำเนินการอย่างไม่เรียบร้อย และเคยมีประชาชนในพื้นที่เมืองพัทยาร้องเรียนเข้ามาเกี่ยวกับเรื่องของการจัดเก็บขยะที่มีการปล่อยน้ำเสียออกมาจากรถเก็บขน ถึงขยะที่สกปรกและแตกรื้อ มีการร่วงหล่นของขยะ ขยะในรถเก็บขนมีกลิ่นเหม็นมาก รถเก็บขนมีสภาพไม่สมบูรณ์ รวมทั้งพนักงานขับรถอย่างไม่ระมัดระวัง ซึ่งที่ผ่านมาเมืองพัทยาได้มีการแจ้งให้บริษัทที่รับผิดชอบรับทราบแล้ว⁵⁷

3. ไม่มีกระบวนการคัดแยกมูลฝอยในขั้นตอนการเก็บขนที่มีประสิทธิภาพ ทำให้แม้จะมีการคัดแยกมาบ้างแล้วในขั้นตอนการกักเก็บมูลฝอย แต่มูลฝอยดังกล่าวก็กลับถูกรวมกันอีกครั้งในสถานที่จัดการมูลฝอย

3.7.5 การขนส่งมูลฝอย

1. พื้นที่บริเวณสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย เมืองพัทยา มักได้รับการร้องเรียนปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นของขยะจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง เนื่องจากพื้นที่ของสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอย เมืองพัทยา มีพื้นที่เพียง 5 ไร่ แต่ต้องรองรับมูลฝอยของเมืองพัทยาทั้งเมืองวันละประมาณ 300 ตัน ก่อนจะขนส่งไปยังศูนย์การกำจัดมูลฝอย เมืองพัทยา ที่ตำบลเขาไม้แก้ว แต่อย่างไรก็ตาม ขณะก่อสร้างสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยแห่งนี้ พื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่ว่างเปล่าไม่มีชาวบ้านอยู่อาศัย แต่หลังจากสร้างสถานีขนถ่ายเสร็จแล้วมีชาวบ้านเข้ามาอยู่อาศัยในภายหลังตามสาธารณูปโภคที่เกิดขึ้นจากการมีถนนคอนกรีต ไฟฟ้า และน้ำประปา เข้ามาสู่สถานีขนถ่าย⁵⁸

2. จากปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นของขยะจากชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงสถานีขนถ่าย เมืองพัทยาจึงมีแนวคิดที่จะให้รถเก็บขนขนส่งมูลฝอยไปที่ศูนย์กำจัดมูลฝอยโดยตรงโดยไม่ต้องนำมาที่สถานีขนถ่าย แต่ระยะทางจากสถานีขนถ่ายอยู่ห่างจากศูนย์กำจัดมูลฝอยถึง 40 กิโลเมตร การที่รถเก็บขนจะขับไปที่ศูนย์กำจัดมูลฝอยโดยตรงนั้น จะทำให้มีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงกว่าการขนส่งผ่านสถานีขนถ่ายแล้วใช้รถบรรทุกขนส่งมูลฝอยจากสถานีไปที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย เมื่อเมืองพัทยาได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนดำเนินการจัดการมูลฝอย การดำเนินการ

⁵⁷ ผู้จัดการออนไลน์, “เมืองพัทยาหาวิธีจัดเก็บขยะรูปแบบใหม่แทนการฝังกลบ,” 3 พฤษภาคม 2549, <<http://www.siamsafety.com>>.

⁵⁸ เจษฎาพงษ์ ธนสมิทธิเวสณ์, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(ว), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, อ่างแล้ว เซึ่งอรรถที่ 22.

ดังกล่าวจึงต้องได้รับความยินยอมจากบริษัทเอกชนด้วย ซึ่งบริษัทเอกชนเสนอให้ทางเมืองพัทยา เปลี่ยนสัญญาจ้างขนถ่ายและกำจัดมูลฝอยก่อนจึงจะยินยอม ปัจจุบันจึงยังไม่มี การดำเนินการดังกล่าว⁵⁹

3.7.6 การกำจัดมูลฝอย

1. บ่อฝังกลบมูลฝอยระยะที่ 1 ของศูนย์กำจัดมูลฝอย เมืองพัทยา เดิมคำนวณไว้ สำหรับการกำจัดมูลฝอยวันละประมาณ 100 ตันต่อวัน แต่ปัจจุบันมีมูลฝอยเกิดขึ้นวันละประมาณ 300 ตันต่อวัน ทำให้บ่อฝังกลบมีอายุการใช้งานสั้นลง⁶⁰

2. การกำจัดด้วยฝังกลบอย่างถูกสุขลักษณะ (Sanitary landfill) ตามแนวทางการจัดการมูลฝอยชุมชน จะต้องนำมูลฝอยที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม หรือมีค่าความเป็นพิษต่ำ⁶¹ แต่การฝังกลบที่บ่อฝังกลบมูลฝอยระยะที่ 1 ที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย เมืองพัทยา มีการนำมูลฝอยที่เป็นของเสียอันตรายที่ปะปนมากับมูลฝอยชุมชนมาทิ้งด้วย⁶² ดังนั้น ย่อมก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางดิน และปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านอื่นในเวลาต่อมา

3. ระบบบำบัดน้ำเสียของบ่อฝังกลบมูลฝอยระยะที่ 1 มีปริมาณน้ำเสียจากมูลฝอยสะสมอยู่ในบ่อฝังกลบจำนวนมาก เนื่องจากท่อระบายน้ำเสียที่อยู่ใต้บ่อฝังกลบอุดตันบางส่วน ส่งผลให้มีกลิ่นเหม็น จึงเกิดปัญหาร้องเรียนจากชาวบ้านที่อาศัยบริเวณใกล้เคียงศูนย์กำจัดมูลฝอย⁶³

4. การคัดแยกมูลฝอยที่ศูนย์กำจัดมูลฝอย เมืองพัทยา บางครั้งมีการคู้ยเชื้อมูลฝอยที่ฝังกลบไปแล้วทำให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรค ส่งกลิ่นเหม็น แมลงรบกวนประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง และเกิดปัญหามูลฝอยพัดปลิว⁶⁴

⁵⁹ เพิ่งอ้าง.

⁶⁰ เพิ่งอ้าง.

⁶¹ โปรดดูหัวข้อ 2.3.7.4

⁶² เจษฎาพงษ์ ธนสมิทธิเวสร์, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(ว), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, อ้างแล้ว เซึ่งอรรถที่ 22.

⁶³ เพิ่งอ้าง.

⁶⁴ เพิ่งอ้าง.

5. เนื่องจากสถานีกำจัดมูลฝอยตั้งอยู่ในตำบลเขาไม้แก้ว ซึ่งอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว ทำให้หากเมืองพัทยาจะดำเนินการหรือเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการมูลฝอยที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่บริเวณตำบลเขาไม้แก้ว ก็จะต้องได้รับความยินยอมจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้วด้วย จึงทำให้ระบบการจัดการมูลฝอยทำไม่ได้เต็มประสิทธิภาพในแง่ของการบริหารจัดการเมือง เพราะเป็นการดำเนินการในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น⁶⁵

3.7.7 การเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอยชุมชน

ค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอยชุมชนที่เรียกเก็บจากประชาชนในเมืองพัทยา เก็บได้ในอัตราที่ต่ำไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น ทำให้เมืองพัทยาต้องมีการนำงบประมาณส่วนอื่นมาใช้ในการจัดการมูลฝอยด้วย⁶⁶ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจาก

1. ค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอยชุมชนที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายข้อบัญญัติเมืองพัทยา เรื่องการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. 2544 กำหนดไว้ในอัตราที่ต่ำกว่าค่าธรรมเนียมที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย และอัตราค่าธรรมเนียมอื่น ๆ พ.ศ. 2545

2. ค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอยชุมชนที่เรียกเก็บได้ ถูกนำไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายในขั้นตอนการเก็บขน ขนส่ง และกำจัดมูลฝอย แต่เมืองพัทยาไม่ได้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการกำจัดมูลฝอย

3. ไม่สามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอยตามอาคารบ้านเรือนได้ครบหลัง เนื่องจากมีประชาชนบางส่วนไม่ได้ชำระค่าธรรมเนียมในวันที่มีเจ้าหน้าที่มาเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ซึ่งมีทั้งประเภทที่ไม่ตั้งใจ และตั้งใจหลีกเลี่ยงที่จะชำระค่าธรรมเนียมโดยไม่อยู่บ้านในวันที่ยอมรับว่าเจ้าหน้าที่จะมาเรียกเก็บค่าธรรมเนียม⁶⁷

⁶⁵ เฟิงอ้าง.

⁶⁶ สำนักการคลังเมืองพัทยา, “ประชุมแนวทางแก้ไขปัญหาผู้ค้างชำระค่าธรรมเนียมเก็บขยะ,” <[http:// www.pattaya.go.th/app/thai/portal7](http://www.pattaya.go.th/app/thai/portal7)>.

⁶⁷ เฟิงอ้าง.

3.7.8 การนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่และการฟื้นฟูประโยชน์จากมูลฝอย

1. การนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ใหม่ มีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้⁶⁸ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการไม่มีการคัดแยกมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดมูลฝอย และระบบกักเก็บและเก็บขนมูลฝอยไม่เอื้อให้มีการคัดแยกมูลฝอย
2. โครงการธนาคารขยะตามโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งเป็นโครงการที่ปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่นั้น เป็นโครงการระยะยาวต้องใช้เวลา
3. การกำจัดมูลฝอยด้วยการฝังกลบที่ศูนย์การกำจัดมูลฝอย เมืองพัทยา มีการนำมูลฝอยที่เป็นของเสียอันตรายที่ปนมากับมูลฝอยชุมชนไปฝังกลบด้วย⁶⁹ ดังนั้น หากมีการนำบ่อฝังกลบระยะที่ 1 ไปปรับปรุงทำพื้นที่การเกษตรหลังจากบ่อฝังกลบเลิกใช้งานแล้ว สารพิษที่อยู่ในดินอาจซึมผ่านชั้นดินที่ปลูกพืช และก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ในที่สุด

3.7.9 การลงทุนบริหารจัดการมูลฝอย

การบริหารจัดการระบบจัดการมูลฝอยของเมืองพัทยา ได้ว่าจ้างบริษัทเอกชนบริษัทเดียว และเป็นสัญญาระยะยาว⁷⁰ หากเกิดปัญหากรณีบริษัทเอกชนผิดสัญญาไม่ดำเนินการเก็บขนและขนส่งให้เรียบร้อย หรือดำเนินการกำจัดมูลฝอยไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการ หรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาว่าจ้างย่อมไม่เกิดสภาพบังคับบริษัทเอกชนตามสัญญาจ้างได้ในความเป็นจริง เพราะหากบริษัทเอกชนหยุดหรือไม่ดำเนินการใดก็จะมีปัญหาขยะล้นเมือง เพราะหน่วยงานของเมืองพัทยาเองไม่มีกำลังเพียงพอที่จะจัดการมูลฝอยของเมืองพัทยาได้เองทั้งหมด

⁶⁸ โปรดดูหัวข้อ 3.4.2

⁶⁹ เจษฎาพงษ์ ธนสมิทธิเวสสัน, นักวิชาการสุขาภิบาล 6(ว), กองช่างสุขาภิบาล เมืองพัทยา, อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 22.

⁷⁰ โปรดดูหัวข้อ 3.5.